

บทวิจารณ์หนังสือ ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ

● ผศ.ดร.สุเทพ การณย์ลัยงกร

บทวิจารณ์หนังสือ

อาทิวรรณ โชติพิฤกษ์. . ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ.ดร.สุเทพ การุณย์สัจจกร

บทคัดย่อ

หนังสือชื่อ [ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ] เขียนจากประสบการณ์ในการทำวิจัยของผู้เขียน และจากการอ่านบทความและหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหนังสือ เล่ม อันได้แก่ The Craft of Research โดย Wayne C. Booth, Gregory G. Colomb และ Joseph M. Williams. เล่มหนึ่ง และอีกเล่มหนึ่งได้แก่ Public Speaking for Scientists and Engineers โดย Peter Kenny หนังสือเล่มนี้แสดงให้เห็นว่า มีก้าวใหญ่ ๆ สามก้าวที่จะนำผู้อ่านไปสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ ซึ่งผู้อ่านจะต้องก้าวไปตามลำดับให้ครบดังต่อไปนี้ การวางแผนการทำวิจัย การเขียนงานวิจัย และการนำเสนอผลงานในที่ประชุมทางวิชาการ และยังมีบทเสริมท้ายที่ว่าด้วยจรรยาบรรณนักวิจัย การวิจารณ์หนังสือนี้มีการนำเสนอจุดเด่นของหนังสือ และจุดที่พึงแก้ไข เพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการพิมพ์ครั้งต่อไป

Abstract

The book entitled 'Steps towards Being a Professional Researcher' was written from the writer's research conducting experience and from her reading of articles and books relating research doing especially from reading the two books namely 'The Craft of Research' by Wayne C. Booth, Gregory G. Colomb and Joseph M. Williams, and 'Public Speaking for Scientists and Engineers' by Peter Kenny. An approach to being a professional researcher requires 3 main steps to take respectively: planning of conducting research, writing a research report, and presenting the work in a given academic meeting. Moreover, an extra chapter is added after the epilogue on a code of ethics for prospective researchers. Apart from this, strengths and weaknesses of this book are commented with intention for some corrections and refinements in the coming edition.

คำสำคัญ: นักวิจัยมืออาชีพ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เนื้อหา

หนังสือชื่อ “ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ” ซึ่งเขียนโดย อาทิวรรณ โชติพิฤกษ์ จัดได้ว่าเป็นคู่มือแนะนำการทำวิจัยแบบมืออาชีพสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อแนะนำและแนวปฏิบัติในการทำวิจัยให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษาและนักวิจัยมือใหม่ ผู้เขียนได้กลั่นกรอง นำเอาข้อแนะนำต่าง ๆ จากนักวิจัยพี่เลี้ยง การเข้ารับการอบรม และสัมมนา ประสบการณ์ของผู้เขียนในการลองผิดลองถูกตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัย รวมถึงข้อแนะนำที่ได้จากการอ่านบทความและหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือ 2 เล่ม ซึ่งได้แก่ The Craft of Research โดย Wayne C. Booth, Gregory G. Tinker และ Joseph M. Williams เล่มหนึ่ง และอีกเล่มหนึ่งได้แก่ Public Speaking for Scientists and Engineers โดย Peter Kenny เล่มแรกให้ข้อมูลผู้เขียนในด้านคำแนะนำในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัยและทฤษฎีกับเหตุผลสนับสนุนคำแนะนำเหล่านั้น ส่วนเล่มที่สองให้ข้อมูลในด้านขั้นตอนการพูดในที่สาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพูดในที่ประชุมทางวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย หรือการประชุมกรรมการด้านวิชาการต่าง ๆ

ตามที่ปรากฏในส่วนของคำนำ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาการเขียนออกเป็น ตอน ตอนแรกเกี่ยวข้องกับภาพรวมของขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงานวิจัย เช่น การวางแผนการทำงานวิจัย ซึ่งรวมถึงการเลือกหัวข้องานวิจัย การตั้งคำถามวิจัย การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อเป็นแนวทางในการตอบคำถามวิจัยที่ตั้งขึ้น เนื้อหาในตอนที่ 2 กล่าวถึงเทคนิคการเขียนงานวิจัยที่ดี ในส่วนนี้ผู้เขียนได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการเขียนรายงานวิจัย วิธีการเขียนรายงานวิจัย การเขียนบทนำ และแนวทางในการตรวจทานแก้ไขงานวิจัยครั้งสุดท้ายก่อนการนำเสนอฉบับสมบูรณ์ และในตอนที่ 3 เกี่ยวข้องกับการเสนอผลงานในที่ประชุมวิชาการ

ผู้เขียนได้แนะนำให้ผู้อ่านอ่านหนังสือเล่มนี้ตั้งแต่ต้นจนจบในครั้งแรก 1 รอบก่อน และในรอบต่อ ๆ ไป ผู้อ่านอาจเลือกอ่านเฉพาะบางบท ขึ้นอยู่กับว่าผู้อ่านกำลังดำเนินงานวิจัยอยู่ในขั้นตอนใด และผู้เขียนยังหวังอีกว่าหนังสือเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ และสามารถช่วยลดเวลาที่อาจต้องลองผิดลองถูกด้วยตนเองของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพได้ในเวลาอันรวดเร็ว

ผู้วิจารณ์หนังสือเล่มนี้เห็นด้วยกับผู้เขียน ว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์โดยแท้จริง เพราะสามารถลดจุดอ่อนในการนำเสนองานวิจัยให้ปรากฏแก่สายตาของผู้คนที่สนใจหรือเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัย นอกจากนั้นหนังสือเล่มนี้ยังเขียนโดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์และคร่ำหวอดอยู่ในวงการวิจัยมานานนับทศวรรษ จนมีชื่อเสียงเป็นที่ปรากฏแก่วงการวิชาการระดับนานาชาติ จึงไม่ต้องสงสัยในประเด็นที่ว่า หนังสือเล่มนี้จะนำไปสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพได้จริงหรือไม่ ผู้วิจารณ์ให้ความเห็นว่าเป็นไปได้อย่างยิ่ง เพราะผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขสิ่งที่ปัญหาซึ่งนักวิจัยบางท่านอาจจะเคยเผชิญมาแล้ว เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ซ้ำรอยกับปัญหาเหล่านั้นอีก

ตลอดเส้นทางของการไปสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพนั้น ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่จะต้องศึกษาอยู่ตอนหรือต้องเดินก้าวใหญ่ ๆ สามก้าวด้วยกัน ดังปรากฏในสารบัญญัตินี้

ตอนที่ 1 ก้าวแรกของการทำงานวิจัย ได้แก่ การวางแผนการทำงานวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหา บทเรียงตามลำดับคือ การเลือกหัวข้อวิจัยและการตั้งคำถามวิจัย การระบุความสำคัญของงานวิจัย และการสืบค้นข้อมูลและการใช้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ก้าวต่อมาของการทำวิจัย ได้แก่ การเขียนงานวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหา บทเรียงตามลำดับตั้งแต่บทที่ 4 ไปจนถึงบทที่ ๖ อันได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน การแสดงประเด็นโต้แย้ง การกล่าวอ้างและหลักฐาน เหตุผลเชื่อมโยงหลักฐานกับข้อกล่าวอ้าง การเพิ่มคุณภาพของประเด็นโต้แย้ง ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ การร่างบทความหรือรายงานวิจัย การเขียนบทนำ การตรวจทานและแก้ไขร่างบทความ ชื่อเรื่องและบทคัดย่อ และการโจรกรรมทางวิชาการ

ตอนที่ 3 ก้าวสุดท้ายของการวิจัย ได้แก่ การนำเสนอผลงานในที่ประชุมวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 บท เรียงตามลำดับตั้งแต่บทที่ ๖ ไปจนถึงบทที่ 18 อันได้แก่ ปัญหาของการพูดในที่สาธารณะ การเตรียมการพูดในที่ประชุมวิชาการ อุปกรณ์ช่วยในการนำเสนอผลงาน และการปรับปรุงการพูดในระยะยาว

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ตามความเห็นของผู้วิจารณ์มีดังต่อไปนี้

จุดเด่นประการแรกคือ หนังสืออ่านง่าย ซึ่งรวมถึงเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาแต่ละย่อหน้าไม่ยาวเกินไปนัก ทำให้สามารถเข้าใจและจับใจความแต่ละตอนได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เสียเวลาอ่านมากเกินไป และถ้าตั้งใจจริงๆ ผู้อ่านอาจอ่านหนังสือเล่มนี้ให้จบได้ภายในสองหรือสามวันเท่านั้น

จุดเด่นประการที่สองคือ เนื้อหาและการนำเสนอมีลักษณะแปลกใหม่และปฏิบัติได้ไม่ยาก รวมทั้งไม่อัดแน่นด้วยทฤษฎี แต่มีหลักการที่เน้นประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงที่ผู้เขียนเคยทำมาด้วยตนเอง การอธิบายจึงมีการยกตัวอย่างประกอบให้เห็นจริง

จุดเด่นประการที่สามคือ มีรูปภาพประกอบ และรูปการ์ตูนที่ช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้นและยังช่วยลดความเครียดจากการอ่านได้อีกด้วย

จุดเด่นประการที่สี่คือ เนื้อหามีความครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสมอย่างยิ่งแก่ผู้ต้องการเป็นนักวิจัยมืออาชีพ กล่าวคือ นอกเหนือจากเรื่องของการวางแผนการทำงานวิจัย การเขียนงานวิจัย และการนำเสนอผลงานในที่ประชุมวิชาการแล้ว ยังมีบทเสริมท้ายเรื่อง “จรรยาบรรณของการวิจัย” ซึ่ง รศ. ดร. ประเสริฐ ภวสันต์ เขียนจากประสบการณ์จริงเกี่ยวกับสิ่งที่นักวิจัยควรประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัย โดยยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้นักวิจัยได้เห็นจริง ในแง่ของจริยธรรมที่ควรปฏิบัติ ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งเตือนใจที่ดีแก่นักวิจัย ซึ่งอาจมีโอกาสดังดั่งเพียงช่วงสั้น ๆ แบบไม่ยั่งยืน ถ้าหากไร้คุณธรรมหรือมีจริยธรรมย่อหย่อนในขณะทำการวิจัย

จุดเด่นประการสุดท้ายคือ รูปเล่มสวยสะดุดตา และราคาหนังสือเหมาะสม ไม่ถูกไม่แพง และมีลักษณะเข้าข่ายหนังสือฉบับกระเป๋ (pocket book) สามารถจะพกพาได้โดยสะดวก ถ้าผู้อ่านมีเวลาว่างเมื่อใดก็สามารถหยิบขึ้นมาอ่านได้ เหมือนอ่านหนังสืออ่านเล่นโดยทั่วไป

อย่างไรก็ดี การให้ค่าชมมากมาย โดยไม่ข้อเสียบ้าง ย่อมจะไม่ก่อประโยชน์แก่การปรับปรุงในการพิมพ์ครั้งต่อไป ซึ่งผู้อ่านรุ่นใหม่ ๆ น่าจะได้ประโยชน์จากการวิจารณ์ในส่วนนี้ ถ้ามีการปรับปรุงในที่ซึ่งเห็นว่าควรจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่นในหน้า ผู้เขียนยกตัวอย่างของปัญหาการวิจัยในตัวอย่างที่ 2 ว่า ภูเขาน้ำแข็งมีอิทธิพลต่อสภาพภูมิอากาศอย่างไร โดยยกสถานการณ์ว่า “ความไม่รู้ถึงอิทธิพลของภูเขาน้ำแข็งที่มีต่อสภาพภูมิอากาศ” และในส่วนของการสูญเสียก็ยังเป็นข้อความเดิม คือ “ความไม่รู้ถึงอิทธิพลของภูเขาน้ำแข็งที่มีต่อสภาพภูมิอากาศ”

ซึ่งน่าจะเป็นข้อความอื่นมากกว่าดังนี้ เป็นต้น การวิจารณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ นี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในวามระมัดระวังที่จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหา ก่อนที่จะนำมาเผยแพร่สู่สายตาของผู้อ่าน

อีกจุดหนึ่งที่จะวิจารณ์คือ ในส่วนของคำนำนั้น ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ ได้ใช้คำสรรพนามแทนตัวผู้อ่านว่า “ท่าน” แต่ในบทต่าง ๆ ของการนำเสนอเนื้อหา ผู้เขียนได้ใช้สรรพนามแทนตัวผู้อ่านว่า “คุณ” ซึ่งไม่คงเส้นคงวา จึงอยากให้ความสอดคล้องกันในการใช้คำๆ เดียวกันในการพูดถึงถึงสิ่งเดียวกันในทุกที่ของหนังสือ ผู้วิจารณ์หวังว่า สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ดังที่กล่าวมานี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านความระมัดระวังเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหา ก่อนที่จะมีการเผยแพร่สู่สายตาของผู้อ่านต่อไป

กล่าวโดยสรุป หนังสือ “ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ” มีคุณค่าโดยแท้จริง น่าอ่าน อ่านสบายไม่เครียด และควรหาซื้อมาอ่านอย่างไม่ต้องลังเล เพื่อว่าเมื่อผู้อ่านซึ่งเป็นนักวิจัยมือใหม่ หรือมือเก๋าก็ตาม) ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านั้นในหนังสือ และมีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพตามมา ก็เชื่อได้ว่าผู้อ่านท่านนั้น เข้าข่ายของการเป็นนักวิจัยมืออาชีพได้แล้ว

